

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

“ ” _____ 2018 р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності банківська справа

за темою:

Оцінка ефективності діяльності комерційного банку

Виконавець:

студент ЦЗФН

Као Тоан Дик

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Сирчин Олександр Леонідович

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	5
1.1. Теоретичні підходи до оцінки ефективності діяльності комерційного банку	5
1.2. Методичні підходи до оцінки ефективності діяльності комерційного банку	13
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ II. НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	24
2.1. Загальна характеристика діяльності ПАТ АБ «Південний»	24
2.2. Аналіз операцій банку	29
2.3. Оцінка економічної ефективності діяльності банку	39
Висновки до розділу 2	46
РОЗДІЛ III. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	48
3.1. Напрямки забезпечення ефективності діяльності банку	48
3.2. Шляхи підвищення рівня ефективності діяльності банку	54
Висновки до розділу 3	60
ВИСНОВКИ	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	66
ДОДАТКИ	70

ВСТУП

Актуальність теми. Від ефективності роботи окремого банку залежить ефективність роботи банківської системи в цілому. Концентруючи значний обсяг фінансових ресурсів і розподіляючи кредитні потоки, комерційні банки відіграють провідну роль у забезпеченні розвитку економіки. На макрорівні низька ефективність посередництва між власниками вільних коштів та тими, хто їх потребує призведе до малих темпів економічного зростання або ж навіть до його відсутності. Тому економічна та фінансова міць країни не в останню чергу залежить від ефективності роботи банківської системи. На мікрорівні низька ефективність свідчить про нижчу конкурентоспроможність банку. Саме тому, банки повинні постійно підвищувати ефективність своєї діяльності. Дослідженню економічної ефективності банківської діяльності привертають увагу багато вітчизняних і зарубіжних науковців та практиків, таких як: М.Д. Алексеєнко, М.І. Савлук, А.В. Куроченко, С.О. Хайлук, О. Мертен, В.М. Диба, Д.В. Шараєвський, К.В. Толчин, Л.М. Прийдун, А.В. Линенко, О.В. Покатаєва, А.М. Герасимович, Л.І. Дмитришин, А.В. Буряк, Л. Рассел Акофф, Дж. Сінкі. Науковці вивчають окремі аспекти забезпечення ефективності банківського бізнесу або ж аналізують окремі інструменти її досягнення.

Метою випускної роботи є формування науково-практичних підходів до оцінки ефективності діяльності окремого банку та розробка на цій основі рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності окремої банківської установи.

Завдання випускної роботи. Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі передбачено постановку та вирішення таких завдань:

- дослідити теоретичні засади дослідження ефективності діяльності комерційного банку методи оцінки ефективності діяльності комерційного банку;

- проаналізувати стан операцій окремого комерційного банку;
- оцінити економічну ефективність діяльності окремого комерційного банку;
- обґрунтувати напрямки забезпечення ефективності діяльності банку;
- запропонувати шляхи підвищення рівня ефективності діяльності банку.

Об'єктом дослідження є фінансово-господарська діяльність банку як господарюючого суб'єкту та фінансового посередника, ефективність діяльності банку та усіх процесів, пов'язаних з нею.

Предметом дослідження є теоретичні засади та методичні підходи для дослідження ефективності діяльності комерційного банку.

Методи дослідження. Методологічною основою проведення дослідження є системний підхід до вивчення процесів функціонування комерційних банків, а також ряд інших загальнонаукових і спеціальних методів, які дозволили здійснити комплексне дослідження процесу оцінювання ефективності та вирішити поставлені науково-прикладні завдання. Методика дослідження базується на спостереженні, характеристиці та вимірюванні об'єктивних економічних явищ, опрацюванні, аналізі та узагальненні отриманих результатів за допомогою статистичних, математичних методів, методів структурного аналізу і прогнозування.

Інформаційну базу випускної роботи склали дані нормативно-правових актів України та офіційних матеріалів Національного банку України; література, яка присвячена оцінці фінансово-господарської діяльності банків; дані, що опубліковані у наукових роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, періодичних виданнях, а також у звітності окремих українських банків.

ВИСНОВКИ

Метою випускної роботи є оцінка ефективності діяльності банку. Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі були вирішені наступні завдання: вивчення теоретичних засад дослідження ефективності діяльності банку та методів її оцінки; аналіз баланс банку; оцінка економічної ефективності діяльності банку; розробка рекомендацій щодо напрямків забезпечення ефективності діяльності банку та шляхів підвищення рівня ефективності діяльності банку. Методами дослідження слугували: аналіз, синтез, індукція, моделювання, метод порівняння та графічний метод.

В ході дослідження було виявлено, що категорія «ефективність» охоплює співвідношення результатів і витрат і представляє собою відносний ефект і показник. Під ефективністю діяльності слід розуміти здатність забезпечити таку роботу суб'єкта, при якій максимально досягатимуться цілі його функціонування з найменшими витратами. Після аналізу різних дефініцій можна зробити висновок, що ефективність банківської діяльності - це здатність банку організовувати управління власними активами та пасивами таким чином, щоб досягти зниження рівня ризикованості функціонування банку, забезпечити стабільну прибутковість та підвищення ринкової вартості банку.

Обов'язковою умовою успішного функціонування банку є ефективне управління його діяльністю, яке неможливе без розробки стратегії розвитку та моделей оцінки досягнення цілей банку. Одним із головних завдань впровадження стратегії є реорганізація організаційної структури банку, виділення центрів відповідальності. Для оцінки банківської ефективності використовують наступні методи: метод фінансових коефіцієнтів та техніко-економічних показників; параметричні методи; непараметричні методи; рейтинговий аналіз. Дослідження за допомогою формули Дюпона має деякі недоліки, такі як: використання лише чотирьох показників. Загалом,

методики оцінювання ефективності діяльності банків постійно розвиваються і вдосконалюються разом із розвитком банківських систем, у методику оцінки включаються нові фактори впливу і нові складові.

ПАТ АБ «Південний» засновано у 1993 році. Банк виконує функції універсального банку з широким колом надання банківських послуг. У банку діє ефективна система корпоративного управління, яка відповідає вимогам українського законодавства, а також найкращим міжнародним стандартам і практикам.

Оцінка діяльності банку за 2015-2017 роки дозволила здійснити наступні висновки:

- Зобов'язання банку зростали більш високими темпами ніж його капітал. Це призвело до зниження питомої ваги капіталу у пасивах банку.
- Основну частину зобов'язань банку складають кошти інших банків, кошти фізичних та юридичних осіб. Протягом 2015-2017 років управління зобов'язаннями ПАТ АБ «Південний» здійснювалося адекватно ситуації в банківській системі України, було орієнтоване на залучення коштів фізичних та юридичних осіб і зменшення залежності банку від коштів інших банків.
- Кредитування є головним напрямом активної діяльності банку, при цьому рівень чистого кредитного ризику є помірним і якість кредитного портфелю є достатньою доброю, тобто у майбутньому банку слід продовжувати свою кредитну політику.
- Обсяг та питома вага високоліквідних активів банку є невеликими та мають тенденцію до зменшення. Основну частину високоліквідних активів банку складають грошові кошти та їх еквіваленти. Це свідчить про недостатню ліквідність банку і у майбутньому йому потрібно поліпшити якість управління своїми активами та пасивами з метою підвищення ліквідності.
- За рахунок того, що темп збільшення доходів декілька випереджає темп збільшення витрат здійснювалося незначне зростання чистого прибутку

ПАТ АБ «Південний». Наведені показники свідкують про те, що у майбутньому банку потрібно нарощувати обсяг доходів, зменшувати витрати та збільшувати чистий прибуток.

- Основні доходи ПАТ АБ «Південний» получав у вигляді процентних та комісійних доходів. Його основними витратами були процентні витрати, адміністративні та інші операційні витрати, витрати на формування резервів під заборгованість за кредитами.
- Оцінка ряду показників ефективності діяльності ПАТ АБ «Південний» показує, що спостерігалася стабільна тенденція, де в цілому ефективність роботи банку перевищувала середні показники банківської системи України.

ПАТ АБ «Південний» було рекомендовано: покращити депозитну базу банку; удосконалити організаційну структуру банку; впроваджувати інновації та розширювати зв'язки з іншими суб'єктами ринку. Для забезпечення фінансової стабільності банку рекомендовано виконати структурування активів і пасивів, а саме: конвертувати недоходні цінні папери; скоротити витрати, які не пов'язані із розширенням кількості операцій; продати нерентабельні активи; брати участь в перерозподілі високоліквідних активів як у самому банку, так і між банками.

У сучасних умовах стану банківської системи України одним із важливих методів управління банком є вироблення стратегії забезпечення ефективності банківської діяльності. Так як, організаційна структура банку включає багато підрозділів, то за кожним етапом реалізації стратегії рекомендовано закріпити відповідальний підрозділ банку. Активну участь беруть комітет з управління активами і пасивами, центри прибутку і витрат, Рада і Правління банку. Центри прибутку і витрат є різновидами центру відповідальності банку за цільовими функціями. Бізнес-план кожного центра прибутковості повинен включати обґрунтовані прогнози обсягів продажу банківських продуктів у розрізі клієнтів, план залучення клієнтів, що

дозволить забезпечити досягнення стратегічних цілей банку, дасть змогу адекватно оцінювати прибутковість банківських продуктів, діяльність своїх структурних підрозділів.

Рекомендовано створити комітет з підвищення ефективності роботи банку. На нього покладено функції: внесення пропозицій керівництву банку щодо зміни політики банку; визначення порядку взаємодії центрів відповідальності; розроблення та обґрунтування пропозицій щодо оптимізації фінансової структури банку.

Також ефективність діяльності банку залежить від успішного запровадження і подальшого функціонування процесно-орієнтованого підходу до управління банком.

В ході дослідження запропоновано 3 напрямки підвищення ефективності діяльності: зростання доходів (залучення позичальників та нарощувати кредитного потенціалу); зниження витрат та зниження ризиків. Зниження витрат включає в себе: підвищення контролю за виконавчою дисципліною персоналу; створення єдиних стандартів господарських витрат; підвищення ефективності використання і контролю віддачі від маркетингових і рекламних заходів; посилення контролю щодо представницьких витрат; перегляд оренди; автоматизація процесів; використання системи аутсорсингу.

Загалом рекомендовано наступні заходи: удосконалення організаційної структури банку, покращення методів навчання персоналу, вдосконалення системи мотивації працівників, оптимізація процесу документообігу, удосконалення системи планування та контролю; автоматизація процесів.

Враховуючи специфічність банківської діяльності для забезпечення стабільності усієї фінансової системи країни, важливим є не тільки забезпечення високого рівня ефективності банківської діяльності, а й забезпечення стабільності такої ефективності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арбузов С.Г., Колобов Ю.В., Міщенко В.І., Науменкова С.В. Банківська енциклопедія / – К.: Центр наукових досліджень Національного банку України : Знання, 2011. – 504 с. – (Інституційні засади розвитку банківської системи України).
2. Брітченко І.Г., Пантелеймоненко А.О., Прасолова С.П., Нікітін А.В., Чижевська М.Б., Захарченко О.М. Функціонування банківського сектору та кредитної кооперації: теорія і практика: Монографія за наук. ред. проф. Брітченка І.Г./– Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. – 152 с. (С.8 - 41)
3. Буевич С. Ю. Анализ финансовых результатов банковской деятельности: Уч. пособие / С.Ю. Буевич, О.Г. Королев. – М.:КНОРУС, 2004. – 160 с.
4. Буряк А., Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків/ А.В.Буряк // Гроші, фінанси і кредит. – 2012. – С. 61-64.
5. Вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/>
6. Вовчак О. Д. Банківська справа: Навч. посібник / О. Д. Вовчак, Н.М. Руцишин. - Львів : Новий світ-2000, 2008. - 560 с.
7. Воронін О. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного підходу /О. Воронін // Економіка України. – 2007. – № 10. – С. 29-37.
8. Галайко Н. Р. Методичні підходи до формування та реалізації стратегії забезпечення ефективності діяльності банку // Регіональна економіка. - 2008. - №4. – С. 132-140.
9. Галайко Н.Р. Система оцінки ефективності діяльності банку / Н.Р. Галайко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб.наук.праць / УАБС НБУ.- Суми, 2006. – Т.16. – С. 200- 210

10. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко та ін., за ред. Герасимовича А.М. Аналіз банківської діяльності: Підручник – К. : КНЕУ, 2004. – 599 с.
11. Грузков И.В., Дотдueva З.С., Довготько Н.А. Словарь - справочник по экономической теории / Под общ. ред. О.Н. Кусакиной. – Ставрополь: ООО ИД ТЭСЭРА., 2014. – 380 с.
12. Диба В. Визначення ефективності банківської діяльності /В. Диба // Формування ринкової економіки. – 2012. - №28.- С. 322-330.
13. Загородній А.Г. Банківська справа: термінологічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. - Львів : Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2010. - 508 с.
14. Zvieriakov, M.I., Zavadska, D.V. Model of intensive innovative development: world experience of implementation and trends of formation in Ukraine // Naukovyi Visnyk NBU, 2018, No 5,155-166.
15. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – К.: «Центр навчальної літератури», 2016. – 517 с.
16. Зверяков М.І. Управління фінансовою стійкістю банків / М.І. Зверяков, В.В. Коваленко, О.С. Сергеева. – Одеса: Видавництво «Атлант», - 2014. – 485 с.
17. Коваленко В. Ефективність банківської системи в умовах глобальної конкуренції / В. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 5(83).- С.169-176.
18. Косова Т. Д. Аналіз банківської діяльності: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / Т.Д. Косова. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 486 с.
19. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку теоретико-методологічні аспекти: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 238 с.
20. Кузнєцова Л. В. Організація планування фінансової діяльності банку: монографія / Л.В. Кузнєцова, Ю. К. Маслов. – Одеса: Пальміра, 2006. – 193с..

21. Лямець В. Системний аналіз. Вступний курс / В. Лямець, А. Тевяшев. – 2-е вид, перероб. та допов. – Х. : ХНУРЕ, 2004. – 448 с.
22. Офіційний сайт ПАТ АБ «Південний»: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://bank.com.ua/ua/>
23. Офіційний сайт System Capital Management: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.scm.com.ua/uk/>
24. Прийдун Л. Ключові аспекти забезпечення ефективності банківської діяльності/ Л. Прийдун // Глобальні та національні проблеми економіки. - 2015. - № 3. - с. 763-768.
25. Примостка Л.О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі. - К.: КНЕУ, 2002. - 316 с.
26. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України, затверджений Верховною Радою України від 07.12.2000 №2121–ІІІ. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
27. Саркісян В. Сутність та зміст поняття «ефективність діяльності комерційного банку» / В. Саркісян // Збірник наук. праць Національного УДПС України, 2009. – № 1. – С. 251-258.
28. Статистичні дані банківської системи України. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>
29. Стельмах В.С, Міщенко В.І., Крилова В.В., Набок Р.М. Ліквідність банку: окремі аспекти управління та світовий досвід регулювання і нагляду: Науково-аналітичні матеріали. Вип. 11 /. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень. 2008. – 220 с.
30. Тиркало Р. І. Банківська справа / Р. І. Тмркало // – Тернопіль: Карт - бланш. - 2001. – 314с.
31. Фрост Стивен М. Настольная книга банковского аналитика [Текст]. – Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2006. – 672 с.
32. Хайлук С., Новак С.. Особливості вибору методу оцінки ефективності банківської діяльності [Електронний ресурс] / С.Хайлук, С.Новак// Ефективна економіка.-2010.- № 8.- Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=279>
33. Хайлук С. Оцінка ефективності діяльності банків: порівняльний

аналіз методів та моделей / С. Хайлук // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – Х. :ХБІ. – 2010. – № 1(8). – с. 112-118.

34. Хайлук С. Оцінка ефективності банківської діяльності на основі методу згортки даних / С. Хайлук // Бизнес-Информ. – 2010. – № 4(2). – С. 99-102.

35. Череп А. Ефективність як економічна категорія [Електронний ресурс] /А. Череп, Є. Стрілець // Ефективна економіка. – 2013. – № 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1727>.

36. Шараєвський Д.В. Ефективність діяльності банку та аналіз методів її оцінки / Д.В. Шараєвський // Проблеми впровадження інформаційних технологій в економіці: матеріали VII Міжн. наук.-практ. конф.: в 2 ч., 23-24 квітня 2009. – в Ч.1. – Ірпінь: Національний університет ДПС України, 2009. – С.453-458.

37. Шараєвський Д.В. Ефективність діяльності банківської системи, як запорука сталого економічного розвитку / Д.В. Шараєвський // Економіка та держава: міжн. наук.-практ. журнал. – К.: ТОВ «Редакція журналу «Економіка і держава». – 2011. – №7. – С. 83-86.

38. Шараєвський Д. Інформаційно-аналітична система оцінювання ефективності діяльності комерційних банків [Електронний ресурс] // Д.В. Шараєвський// Ефективна економіка. – 2011. - № 12. - Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=855>

39. Шараєвський Д.В. Методи оцінки ефективності діяльності банків / Д.В. Шараєвський // Формування ринкових відносин в Україні: 3б. наук. праць. – К.: НДЕІ. –2008. – №9 (100). – С. 17-22.

40. Якимова А. М. Проблеми підвищення прибутковості комерційного банку [Електронний ресурс] / А. М. Якимова, І. В. Непийвода.- 2009- Режим доступу: http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/483/1/YakymovaNepyyvoda_26.pdf